

สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์โลก

ปี 2567 ยังคงเป็นปีที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจจากหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างขั้วมหาอำนาจ 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายมหาอำนาจเดิมที่นำโดยสหรัฐอเมริกา และประเทศในสหภาพยุโรปที่ส่วนใหญ่เป็นประเทศสมาชิกกลุ่มองค์การสนธิสัญญาแอตแลนติกเหนือ หรือกลุ่ม NATO (North Atlantic Treaty Organization) ที่มีแนวคิดการปกครองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตย กับอีกที่เป็นฝ่ายประเทศขั้วมหาอำนาจเกิดใหม่ หรือกลุ่ม BRICS นำโดยประเทศรัสเซีย จีน บราซิล อินเดีย และแอฟริกาใต้ ที่เป็นกลุ่มประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา และมีแนวคิดทางการเมืองโลกให้มีความหลากหลายและเป็นอิสระ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเสมอภาคในการได้รับสิทธิพิเศษในการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งทั้งในรูปแบบของสงครามระหว่างรัสเซียกับยูเครน การก่อการร้ายในตะวันออกกลาง การสู้รบของอิสราเอลกับกลุ่มฮามาส สงครามกลางเมืองในเมียนมา รวมทั้งรูปแบบสงครามการค้าและเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีน การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจที่สหรัฐอเมริกามีต่อรัสเซียและเกาหลีเหนือ รวมไปถึงข้อพิพาทในบริเวณทะเลจีนใต้ ที่เป็นการแย่งชิงความได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ในบริเวณกลุ่มประเทศอาเซียน

สถานการณ์การเลือกตั้งโลก

นอกจากสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์โลกแล้ว ปี 2567 ยังนับเป็นปีสำคัญสำหรับระบบประชาธิปไตยที่จะมีการจัดการเลือกตั้งของกว่า 40 ประเทศทั่วโลกที่ถึงกำหนดการเลือกตั้งในปี โดยมีการเลือกตั้งรวมกันมากกว่าร้อยละ 40 ของประชากรโลก ซึ่งรวมถึงประเทศที่ทรงอำนาจ มีระบบเศรษฐกิจขนาดใหญ่ และมีบทบาทสำคัญในเวทีโลกอย่างสหรัฐอเมริกา อินเดีย และรัสเซีย และประเทศที่กำลังเผชิญสงครามอยู่อย่างยูเครน รวมไปถึงประเทศที่เผชิญความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์อย่างไต้หวัน ซึ่งผลลัพธ์จากการเลือกตั้งและผู้นำของแต่ละประเทศเหล่านี้จะได้นั้น นับเป็นบทบาทสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการสานความสัมพันธ์ในเวทีโลก ซึ่งอาจส่งผลให้ปัจจัยต่าง ๆ ในด้านภูมิรัฐศาสตร์ของโลกเปลี่ยนแปลงไป ที่อาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า การลงทุนของโลก และประเทศไทยอีกด้วย

รูปภาพที่ 1 : ประเทศที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567

เศรษฐกิจประเทศที่มีความสำคัญด้านการเมือง

สำหรับความสัมพันธ์ของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ ที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 พบว่ามีหลายประเทศที่มีอิทธิพลต่อการค้าและการลงทุนโลก โดยจากข้อมูลการส่งออกสินค้าของไทยไปยัง 7 ประเทศสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย อินเดีย จีน (ไต้หวัน, ใต้หวัน) สหราชอาณาจักร แอฟริกาใต้ และรัสเซีย มีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกของไทยในปี 2566 รวมกันร้อยละ 28.90 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนมูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยไปสหภาพยุโรป ที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 8.09 ต่อการส่งออกสินค้าทั้งหมดของไทย ในขณะที่ ด้านการนำเข้าสินค้าของไทยจาก 7 ประเทศสำคัญเดียวกัน มีสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าของไทยในปี 2566 รวมกันร้อยละ 18.76 ซึ่งสูงกว่าสัดส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าของไทยจากอาเซียนที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 16.84 ต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของไทย และสหภาพยุโรปที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 5.19 ต่อการนำเข้าสินค้าทั้งหมดของไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเทศ	ข้อมูลการส่งออกไทย ปี 2566			ข้อมูลการนำเข้าไทย ปี 2566			ดุลการค้า (ล้านบาท)
	อันดับ	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้าส่งออกสำคัญ	อันดับ	มูลค่า (ล้านบาท)	สินค้านำเข้าสำคัญ	
ประเทศที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567							
สหรัฐอเมริกา	1	1,684,836	คอมพิวเตอร์ ยาง โทรศัพท์	3	679,763	น้ำมันดิบ เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์	1,005,073
อินเดีย	9	348,219	เม็ดพลาสติก เคมีภัณฑ์ ไขมัน	14	206,665	อัญมณี เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์	141,554
อินโดนีเซีย	10	345,901	รถยนต์ น้ำตาล เม็ดพลาสติก	8	291,191	น้ำมันดิบ ถ่านหิน เครื่องจักรกล	54,710
จีน (ไต้หวัน, ใต้หวัน)	15	164,206	ผลไม้ คอมพิวเตอร์ อัญมณี	5	581,963	แผงวงจรไฟฟ้า คอม เครื่องจักรไฟฟ้า	-417,757
สหราชอาณาจักร	19	140,103	ไก่แปรรูป รถยนต์ อัญมณี	24	93,193	เครื่องจักรกล แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องดื่ม	46,910
แอฟริกาใต้	22	121,975	รถยนต์ เครื่องยนต์ ข้าว	42	19,570	สินแร่โลหะ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกล	102,405
รัสเซีย	37	29,151	อากาศยาน ยาง เครื่องจักรกล	38	24,214	ปุ๋ย เหล็ก สินแร่โลหะอื่น ๆ	4,937
ประเทศที่ไม่มีกำหนดเลือกตั้งในปี 2567 แต่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองของโลก							
จีน (แผ่นดินใหญ่, ฮองกง)	2	1,176,618	ผลไม้ คอมพิวเตอร์ อัญมณี	1	2,472,784	เครื่องจักรไฟฟ้า-เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า	-1,296,166
ญี่ปุ่น	3	848,152	รถยนต์ ไก่แปรรูป เครื่องจักรกล	2	1,087,072	เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้า	-238,920
บราซิล	28	62,275	รถยนต์ ยาง เครื่องจักรกล	16	144,908	พืช น้ำมันดิบ เครื่องจักรกล	-82,633
ภูมิภาคที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจไทย							
สหภาพยุโรป	N/A	794,057	คอม อัญมณี เครื่องปรับอากาศ	N/A	525,232	เครื่องจักร เวชกรรม เคมีภัณฑ์	268,825
อาเซียน	N/A	176,972	เหล็ก น้ำมัน รถยนต์	N/A	1,703,151	น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ วงจรไฟฟ้า	-1,526,179

ตารางที่ 1 : ข้อมูลการส่งออก-นำเข้าสินค้าที่ไทยจากประเทศสำคัญที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 และมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลก และเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยต้องพึ่งพาการส่งออกประมาณร้อยละ 60-70 ของผลผลิตที่ผลิตได้ทั้งหมดในประเทศ โดยจากข้อมูลสินค้าส่งออกและนำเข้าของประเทศที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 พบว่า ประเทศเหล่านี้เป็นแหล่งวัตถุดิบ และสินค้าชั้นกลางสำคัญ ที่ไทยจำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้ามาเพื่อผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูป เพื่อให้เพียงพอต่อใช้ในประเทศ

นอกจากนี้ จากข้อมูลด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศขาเข้า (FDI Inflow) พบว่า ปี 2566 ภาพรวมไทยได้รับมูลค่าเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศรวม 6.63 แสนล้านบาท จำนวนโครงการลงทุน 1,394 โครงการ โดยจีน (แผ่นดินใหญ่) สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา เป็นสัญชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยมากที่สุด 3 อันดับแรก ทั้งนี้ หากพิจารณาเฉพาะ 6 ประเทศสำคัญที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 ยกเว้นแอฟริกาใต้ที่ไม่ปรากฏข้อมูล FDI พบว่า มูลค่าการลงทุน FDI มีมูลค่ารวมกันกว่า 148,624 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.41 ของมูลค่า FDI ทั้งหมดของไทยในปี 2566 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ของการเลือกตั้งทั่วโลกที่เกิดขึ้นในปี 2567 มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและภาคอุตสาหกรรมไทยได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเทศ	อันดับปี 2566 (สัดส่วน %)	มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทย (ล้านบาท)			อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าลงทุนสูงสุด
		2564	2565	2566	
ประเทศที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567					
สหรัฐอเมริกา	3 (13.27%)	29,150	49,118	87,994	เครื่องใช้ไฟฟ้า โลหะวัสดุ เกษตรกรรม
จีน (ไทเป, ไต้หวัน)	5 (8.23%)	21,552	43,723	54,598	เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร-ยานยนต์ โลหะ
สหราชอาณาจักร	15 (0.40%)	231	4,412	2,632	เครื่องใช้ไฟฟ้า โลหะ เกษตรกรรม
อินเดีย	21 (0.16%)	4,024	2,344	1,042	เคมีและปิโตรเคมี เครื่องจักรและยานยนต์
รัสเซีย	26 (0.03%)	115	8	210	N/A
อินโดนีเซีย	27 (0.03%)	N/A	36	188	N/A
แอฟริกาใต้		N/A			
ประเทศที่ไม่มีกำหนดเลือกตั้งในปี 2567 แต่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองของโลก					
จีน (แผ่นดินใหญ่)	1 (24.03%)	21,552	73,959	159,387	เครื่องจักร-ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า โลหะ
ญี่ปุ่น	4 (11.93%)	80,097	49,187	79,151	เครื่องใช้ไฟฟ้า ปิโตรเคมี เครื่องจักร-ยานยนต์
ภูมิภาคที่มีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจไทย					
สหภาพยุโรป	9.81%	54,569	25,125	83,257	เครื่องใช้ไฟฟ้า เกษตรกรรม เครื่องจักรกล
อาเซียน	14.76%	33,230	49,611	125,176	เครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรกล

ตารางที่ 2 : ข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศขาเข้าของไทย (FDI Inflow) ของนักลงทุนประเทศสำคัญ ที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 และมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลก และเศรษฐกิจไทย

ปัจจัยเสี่ยงและโอกาสต่อภาคอุตสาหกรรมจากสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์และการเมืองโลก

ปัญหาความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์นับเป็นความเสี่ยงสำคัญต่อการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจไทยในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบต่อราคาลงงาน อาหาร ค่าขนส่ง และค่าระวางเรือที่เพิ่มสูงขึ้น การย้ายฐานการผลิตเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศไปยังประเทศที่มีศักยภาพ ปัญหาการกีดกันทางการค้า การปรับขึ้นภาษี การสูญเสียทรัพยากร นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงผู้นำในประเทศเศรษฐกิจสำคัญจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างชาติ และการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องปรับตัว ติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และเตรียมพร้อมรับมือกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์และการเมืองโลก ยังนับเป็นโอกาสต่อภาคอุตสาหกรรมไทย โดยหากไทยมีการเตรียมความพร้อม และมีศักยภาพที่จะรองรับการย้ายฐานการผลิต และการจัดทำแผนในการดึงดูดการลงทุน และการสร้างความมั่นคงของห่วงโซ่อุปทานในภาคอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันนักลงทุนต่างชาติได้มีแนวโน้มการย้ายฐานการผลิตเข้ามาไทย โดยเฉพาะจากจีนและไต้หวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่มีการขยายกำลังการผลิตในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ไฟฟ้า ซึ่งนอกจากจะเป็นโอกาสที่ดีในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ตอบโจทยตลาดโลกแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศไทยได้ในระยะยาวอีกด้วย

ทั้งนี้ จากการคาดการณ์เศรษฐกิจโลก ปี 2567 ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ได้ปรับคาดการณ์ว่ามีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นที่ระดับร้อยละ 3.1 จากเดิมที่คาดการณ์ว่าจะเติบโตเพียงร้อยละ 2.9 ขณะที่ The World Bank คาดการณ์การขยายตัวเศรษฐกิจโลกปี 2567 ปรับลดเหลือร้อยละ 2.4 และจะทยอยกลับมาขยายตัวเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 2.7 ในปี 2568 ในด้านเศรษฐกิจไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจไทยปี 2567 ขยายตัวร้อยละ 2.2-3.2 เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ได้คาดการณ์ว่าจะขยายตัวได้ร้อยละ 3.2 สำหรับภาคอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้ประมาณการดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (MPI) และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ภาคอุตสาหกรรม ในปี 2567 ว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.0-3.0 ดังนั้น จากการคาดการณ์ขององค์กรชั้นนำด้านเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจโลกสามารถฟื้นตัวได้ แม้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่อความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์โลกก็ตาม ซึ่งอาจส่งต่อให้เศรษฐกิจไทยขยายตัวได้ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการกลับมาขยายตัวของการส่งออกสินค้า ที่อาจจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0-4.0 รวมไปถึงการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ที่อาจมีนักท่องเที่ยวได้ถึง 38 ล้านคน ทำให้รายได้สูงถึง 3.5 ล้านล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีบริการของภาคเอกชนยังคงมีการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์ดี การลงทุนของภาคเอกชนมีแนวโน้มฟื้นตัวได้ดี อัตราเงินเฟ้อที่เริ่มมีสัญญาณชะลอตัว รวมไปถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่จะเป็นปัจจัยกระตุ้นเศรษฐกิจไทยได้อีกด้วย

แนวทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมไทยต่อสถานการณ์ภูมิรัฐศาสตร์และการเมืองโลก

1. ควรปรับสิทธิประโยชน์ให้สอดคล้องกับการดึงดูดนักลงทุนในการย้ายฐานการผลิต รวมทั้งเตรียมความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้รองรับการลงทุนที่จะเกิดขึ้นในประเทศ ทั้งในเรื่องของการส่งเสริมให้เกิดการเผยแพร่เทคโนโลยี การพัฒนากำลังคน การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรม และระบบโลจิสติกส์ เป็นต้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากการย้ายฐานการผลิตที่เข้ามาสู่ประเทศไทย พร้อมผลักดันการส่งผ่านทางเทคโนโลยี และองค์ความรู้

2. ควรสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงภาคการผลิตกับภาคการค้า รวมทั้งเร่งเจรจาข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อขยายการลงทุนและสร้างแต้มต่อให้กับผู้ประกอบการ รวมถึงการเร่งขยายตลาดที่มีศักยภาพที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความขัดแย้ง
3. ควรมีมาตรการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับห่วงโซ่อุปทาน และภาคการส่งออก รวมถึงการดูแลต้นทุนการผลิตให้ผู้ประกอบการภายในประเทศสามารถแข่งขันได้ และการส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิต เพื่อลดต้นทุนค่าไฟฟ้า
4. ผู้ประกอบการควรสร้างสมดุล และรักษาความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทานในการผลิต โดยกระจายแหล่งนำเข้าวัตถุดิบเพื่อลดความเสี่ยงการเกิดภาวะขาดแคลนวัตถุดิบ และลดสัดส่วนการพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาหยุดชะงักของวัตถุดิบ
5. ผู้ประกอบการควรพัฒนาผลิตภัณฑ์/ กระบวนการผลิต ให้ตอบโจทยความต้องการของบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และสอดคล้องกับห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมเป้าหมาย
6. ผู้ประกอบการควรปรับตัว และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด โดยใช้กลยุทธ์ สร้างพันธมิตรในการทำธุรกิจ และกระจายกลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย รวมไปถึงควรมีแผนร่วมกับซัพพลายเออร์ ในการบริหารต้นทุน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมของระดับสินค้าคงคลัง และเงินทุนหมุนเวียนของธุรกิจ

.....

กลุ่มเตือนภัยอุตสาหกรรม

มีนาคม 2567

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

1. งานเสวนา Morning Talk ครั้งที่ 1 เรื่อง “เปิดความท้าทายเศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทย ภายใต้ความขัดแย้งของภูมิรัฐศาสตร์โลก” จัดโดยศูนย์ข้อมูลอัจฉริยะด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (Industrial Intelligence Unit : IIU) ภายใต้โครงการ Intelligence Unit ปี 2567 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2567
2. <https://www.thansettakij.com/business/economy/587344>
3. <https://www.bangkokbiznews.com/business/economic/1111136>
4. รูปภาพที่ 1: ประเทศที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567, <https://twitter.com/PeteTiliakos/status/1740736069010600197>
5. ตารางที่ 1 : ข้อมูลการส่งออก-นำเข้าสินค้าที่ไทยจากประเทศสำคัญที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 และมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลก และเศรษฐกิจไทย, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
6. ตารางที่ 2 : ข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเข้าของไทย (FDI Inflow) ของนักลงทุนประเทศสำคัญที่มีกำหนดการเลือกตั้งในปี 2567 และมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจและการเมืองโลก และเศรษฐกิจไทย, : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)